

GÖRÜŞLER VE DÜŞÜNCELER

İlkleri dikkate alınmadan, yerci yönetimler tarafından verilen yoğun ve yüksek yapılaşma kararları afetin boyutlarının büyümesi sonucunu doğurmuştur.

En son Sürmene-Köprübaşı-Beşkoy'de yaşananlar da aynı politika ve uygulamaların çok çarpıcı bir örneğidir. Hiçbir mühendislik ölçütü ve imar kuralı dikkate alınmadan iki vadinin birleştiği bir noktada ve tamamen dere yatağı üzerinde bir yerleşim birimi kurulmuş ve belediye yapılmış. Bu yolla bu riskli alanda yerleşim ve yapılaşma teşvik edilmiş. Belediye olduğu için de doğal olarak burada

kamu binaları yapılmış. Sonuç; bir gecede tümü yıkılıyor ve Belde haritadan siliniyor. Büyük kamusal kayıpların yanında 50'ye yakın cana mal oluyor, Sürmene-Köprübaşı-Beşkoy arasında, vadi boyunca tamamen dere yatağında yapılmış olan 17 km'lik karayolunun tamamına yakın bir bölümü yok oluyor; aynı hat boyunca yapılmış olan köprülerin tamamı, elektrik ve telefon direklerinin büyük bir kısmı yıkılıyor. Dere yatağı daraltılarak yapılan bir çok yapı yıkılıyor veya ağır hasar görüyor. Dere doğal yatağını buluyor ve önüne ne gelirse yıkıyor. Sonuç "AFET"!.. AMA

DOĞ M, MI?

Peki ne yapmalı? Bir kere neleirin yapılmaması gerektiği yukarıdaki örneklerde açıkça görülüyor. Yapılması gerekenleri uzun uzun sıralamak bu yazının konusu olmamakla birlikte, kısaca tüm canlı yaşa*minin geleceğini belirleyen yerleşim karar ve planlarının siyasi erk'in çıkar alanı, siyasi ve ekonomik rant alanı dışına çıkartılarak, karar süreçlerine toplumun bütün kesimlerinin ve örgütlerinin katılacağı bir süreci başlatmanın gerekli olduğu söylenebilir.

Sel ve Heyelan Bölgesi'nde Gözlemler

TMMOB Yönetim Kurulu'ndan bir Heyet i Trabzon Mühendis ve Mİma- Odaları Şubeler Yöneticileri 14-15 Ağustos tarihlerinde Sürmene-Köprübaşı-Beşkoy Sel ve Heyelan bölgesinde inceleme ve gözlemlerde bulunmuştur, '

Doğu Karadeniz Bölgesi'nin, jeolojik-topoğrafik ve meteorolojik özellikleri nedeniyle potansiyel heyelan ve sel bölgesi olduğu bilinmektedir.

Buna karşın Köprübaşı-Beşkoy Beldesi'nin heyelan ve sel riski çok yüksek bir yerdeki vadinin birleştiği, tamamen dere yatağı üzerinde-kurulmasına izin verilerek, büyük can ve mal kayıplarına neden olmuştur. Geçmiş yıllarda oluşan heyelanlar nedeniyle dere yataklarında biriken büyük kaya blokları» yeni oluşan heyelan ve sel malzemesiyle birleşince felaket kaçınılmaz olmuştur, Beşkoy Beldesi büyük kaya blokları ve sel malzemesiyle tamamen yıkılmış, yerle-

şim bölgesinde yaklaşık 7-8 metre kalınlığında sel malzemesi birikerek haritadan silinmiştir.

Dere yatağında oluşturulan Beşkoy yerleşim alanının belediye yapılarak yerleşmenin teşvik edilmesinde hiçbir mühendislik ölçütünün ve imar kuralının dikkate alınmadığı açıkça görülmüştür. Böylece bu riskli elanda yerleşim ve yapılaşma teşvik edilmiştir. Buralara yeni kamu binaları yapılmıştır. .

, Dere yatağı boyunca karayolu, elektrik ve telefon hattı inşa edilerek büyük kamusal kayıplara neden olmuştur, 17 km/lik karayolunun v© köprülerin tamamına yakın bölümü

Yavuz ÖNEN
TMMOB Başkan

GÖRÜŞLER VE DÜŞÜNCELER.

yok olmuştur Dere yatağında-ki elektrik hatları büyük zarar görmüş, birçoğu yıkılmıştır.

Dere yatakları ve taşkın bölgelerinin tarım arazilerine dönüştürüldüğü görülmüştür.

Yöredeki çay fabrikalarının taşkın bölgelerinde yapıldığı ve taşkından etkilendiği saptanmıştır.

Vadi boyunca dik yamaçlarda inşa edilmiş konutların -ki aralarında 4-5 katlı olanlar da bulunmaktadır- küçük ölçekte heyelanlar ve çamur akmaları nedeniyle büyük tehlike altında oldukları gözlemlenmiştir.

Sürmene ve Köprübaşı'nda esnaf taşkınlardan büyük zarar görmüştür,

Beşkøy'de halkla yaptığımız görüşmelerde gıda yardımının dışında» kayıpların bulunmasında, enkaz kaldırmada ve ulaşımın sağlanmasında büyük yetersizlikler olduğu anlaşılmıştır, 17 km'lik dere yatağı boyunca halk kendi olanaklarıyla kayıplarını aramaktadır.

Bu kadar can kaybına neden olmasa da her yıl en az bir kez yaşanan bu felaketlerden ilgililerce gerekli derslerin alınmadığı görülmüştür.

Tüm bu süreçlerde bütün karar verici yerel ve merkezî yöneticiler sorumludurlar,

ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Yörenin potansiyel heyelan ve sel haritaları sağlıklı olarak tamamlanarak yerleşim ve alt-

yapı kararlarının alınmasında gözönünde bulundurulmalıdır.

1990'da Değirmendere'de, şimdi Beşkøy'de yaşananlardan gereken dersler alınmalı, aynı özellikteki yerleşim alanları tespit edilerek can ve mal kayıpları oluşmadan boşaltmalar da dahil gerekli önlemler bir an önce alınmalıdır.

Dere yatağındaki her türlü yapılaşma yasaklanmalıdır.

Vadi boyunca çok sayıda küçük heyelan ve akmlar nedeniyle tehlike altında olan konutlar saptanıp gerekli önlemler alınmalıdır.

Yörenin tek geliri olarak görülen tarımın ekonomiye girdisi olmadığı gözönüne alınarak, halkın başka bölgelerde yerleşimi sağlanmalıdır.

Dere yataklarından bilinçsiz ve kontrolsüz olarak malzeme alınması engellenmelidir, Dere yataklarına yapılan müdahaleler başka alanlarda taşkına neden olmaktadır. Bu nedenle dere yataklarının daraltılmasından vazgeçilmeli, dere ıslah çalışmaları bölgede mevcut tüm dere yataklarında en kısa zamanda başlatılmalıdır,

Bölgedeki her türlü yapılaşmalar için jeolojik ve hidrolojik çalışmalar zorunlu hale getirilmelidir,

Bu taşkını oluşturan yağışın karakteri ve miktarı hakkında hiçbir bilgi elde edilememiştir, Hidrometeorolojik çalışmaların sağlıklı yapılabilmesi ve sağlıklı kararlar alınabilmesi için bölgede standartlara uygun me-

teoroloji İstasyonları kurulmalıdır.

Köprübaşı ilçesinde devlet tarafından dere yatağında yapılmış olan kamu binalarından bazılarının az hasar görmesi doğru yerde yapıldıkları anlamına gelmemelidir. Bu tür yatırımlardan bir an önce vazgeçilmelidir.

Bütün belediyelerdeki teknik eleman eksiklikleri giderilmelidir.

Meslek Odalarının kamu-sahmesleki denetim görevi bir an önce yasal güvenceye kavuşturulmalı, böylece siyasi ve ekonomik beklentilerin önü alınmalıdır.

Yöre koşullarına uygun eğitim politikaları yaşama geçirilmeli, KTÜ yerel, bilimsel, teknik eğitim ve araştırma işleviyile yükümlü kılınmalıdır.

Heyelan ve sel olayının bu denli bir felakete dönüşmesinden sorumlu olanlar hakkında soruşturma açılmalıdır,

ÜYELERİMİZE

- 1999 yılında birikişi
• olmak isteyen ve aldat borcu bulunmayan üyelerimizin 15 Aralık 1998 tarihine değin, birikişilik yapmak istedikleri en çok 3 il ve uzmanlık dallarını belirtir bir dilekçe ile Oda Merkezi'ne başvurması gerekmektedir»